

HAJAJÄTEVESIEN KÄSITTELY KARVIASSA

Jenni Kulmala

Opinnäytetyö
Joulukuu 2013
Rakennustekniikka
Infrarakentaminen

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tampere University of Applied Sciences

TIIVISTELMÄ

Tampereen Ammattikorkeakoulu
Rakennustekniikan koulutusohjelma
Infrarakentaminen

KULMALA, JENNI: Hajajätevesien käsittely Karviassa

Opinnäytetyö 31 sivua, 18 liitesivua
Joulukuu 2013

Vuonna 2004 voimaan tulleen hajajätevesiasetuksen myötä kuntien tekninen henkilökunta on joutunut vastaamaan monenlaisiin jätevesien käsittelyä koskeviin kysymyksiin. Hajajätevesiasetuksen vaatimukset on koettu taloudellisesti kohtuuttomiksi yksittäisille kiinteistöille. Markkinamiehet löysivät keinon rahastaa ihmisten tietämättömyydellä ja ovelta ovelle -kauppaa on käyty pienpuhdistamoista ilman suunnittelua ja kunnollisia esitietoja. Karvian kunta halusi selvityksen hajajätevesienkäsittelyyn oman kuntansa näkökulmasta, huomioiden erityisesti pilaantumiselle herkäät alueet. Karviassa asutus on jakaantunut keskustaajamaan ja kyliin. Kunnallinen viemäriverkosto kattaa keskustaajaman. Vain noin kolmasosa asukkaista on liittynyt kunnalliseen viemäriverkostoon.

Tässä työssä on selvitetty taustatietona ja perusteena hajajätevesien käsittelyn tarpeellisuudelle niitä koskevat säädökset sekä hajajätevesien aiheuttaman kuormituksen vaikutus ympäristöön. Karviasta on esitetty perustiedot sekä ominaispiirteet; elinkeinot, luonto ja suojelua vaativat alueet.

Vuonna 2011 valtioneuvosto antoi uuden haja-alueiden jätevesien käsittelyä koskevan asetuksen, jolla se osittain höllensi puhdistusvaatimuksia ja otti paremmin huomioon inhimilliset tekijät asetusta noudatettaessa. Tämän uudistuksen jälkeen Pohjois-Satakunnan peruspalvelu-liikelaitoskuntayhtymä, johon Karvia kuuluu, on antanut uudet ympäristönsuojelumääräykset. Näissä kunnallisissa ympäristönsuojelumääräyksissä on määrätty tiukemmat puhdistusvaatimukset talousjätevesille pohjavesi- ja ranta-alueilla. Karviassa on neljä vedenhankinnallisesti tärkeätä pohjavesialuetta sekä yksi osittain Karvian alueella sijaitseva, mutta Jalasjärven kunnan hallinnoima pohjavesialue. Merkittävä vesistö Karviassa on Karvianjoen vesistö.

Tärkeä laadunvarmistusmenetelmä kunnalle kiinteistöjen jätevesijärjestelmien rakentamisessa on edellyttää pätevän suunnittelijan ja työnjohdon käyttöä, kun haetaan lupaa uusille tai korjattaville jätevesijärjestelmille. Käyttämällä pätevää suunnittelijaa kiinteistönomistaja saa eri vaihtoehtoja, joista voi sitten valita hinnaltaan ja käyttöominaisuuksiltaan itselleen parhaiten sopivan.

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Construction
Civil Engineering

KULMALA JENNI: Wastewater Treatment in Sparsely Populated Area in Karvia

Bachelor's thesis 31 pages, appendices 18 pages
December 2013

Regulation on wastewater treatment in sparsely populated areas came into force in 2004. Since then the local technical personnel have had to answer to a wide range of waste water treatment questions. Requirements of the regulation on wastewater treatment in sparsely populated areas has been considered economically unreasonable for individual properties. In 2011, the new regulation on wastewater treatment in sparsely populated areas was issued. The wastewater treatment requirements were facilitated partially and the new regulation regarded better the human factors.

Municipality of Karvia wanted a report on wastewater treatment of its own point of view, with special attention to pollution-sensitive areas. In this bachelor's thesis is explained the consequences of the untreated wastewater in the nature and the statutes which the wastewater treatment in sparsely populated area regulation is based on. In this bachelor's thesis is also presented the basic characteristics of Karvia, livelihoods, nature, and the areas requiring attention to the protection.

Keywords: wastewater treatment, sparsely populated area

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 HAJAJÄTEVESIEN KÄSITTELYÄ KOSKEVAT SÄÄDÖKSET	9
2.1 Hajajätevesien käsittelyä koskevat lait, asetus ja määräykset	9
2.2 Hajajätevesiasetuksen asettamat vaatimukset.....	10
2.2.1 Jätevesien puhdistustason vähimmäisvaatimukset.....	10
2.2.2 Selvitys jätevesijärjestelmästä	11
2.2.3 Jätevesijärjestelmän suunnittelulle ja rakentamiselle asetetut vaatimukset... ..	11
3 HAJAJÄTEVESIEN VAIKUTUS YMPÄRISTÖÖN.....	12
3.1 Yleistä	12
3.2 Pintavedet	13
3.3 Pohjavesi.....	14
3.3.1 Pohjaveden muodostuminen	14
3.3.2 Pohjaveden laatu	15
3.3.3 Pohjaveden pilaantumisen riskit	16
3.3.4 Pohjavesialueiden luokitus.....	16
4 KARVIAN KUNTA	18
4.1 Yleistä	18
4.2 Vesihuolto Karviassa	20
4.3 Hajajätevesienkäsittelyn nykytila	20
4.4 Viranomaistoiminta	21
5 LUONNONSUOJELULLISESTI MERKITTÄVIÄ ALUEITA	22
5.1 Natura 2000 -alueet Karviassa.....	22
5.2 Kansallis- ja luonnonpuistot	23
5.3 Soidensuojelualueet	24
6 PILAANTUMISELLE HERKÄT ALUEET KARVIASSA	25
6.1 Pohjavesialueet	25
6.2 Karvianjoen vesistö	26
6.2.1 Tulviminen.....	26
7 KUNNALLISET MÄÄRÄYKSET HAJAJÄTEVESIEN KÄSITTELYSSÄ.....	28
7.1 Kunnan ympäristönsuojelumääräykset	28
7.2 Rakennusjärjestys	29
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	30

LÄHTEET.....	31
LIITTEET	32

KÄSITTEET

Haja-asutuksen kuormitusluku

Kuvaa yhden hengen käsittelemättömistä talousjätevesistä ympäristöön syntyvää haitta-aineiden määrää. Orgaanisen aineen kuormitusluku on 50 g, fosforin 2,2 ja typen 14 g jokaista asukasta kohti vuorokaudessa.

Kansallispuisto

Valtion mailla sijaitseva luonnonsuojelualue, jonka tehtävänä on turva luonnon monimuotoisuus ja toimia virkistys- ja retkeilykohteena.

Luonnonpuisto

Valtion mailla sijaitseva luonnonsuojelualue, joka säilytetään mahdollisimman luonnontilaisena tutkimusta varten. Toissijaisena tehtävänä aluetta voidaan käyttää opetustarkoituksiin.

Soidensuojelualue

Suoluonnon säilyttämiseksi perustettu luonnonsuojelualue. Soidensuojelualueet ovat osa kansallista soidensuojeluohjelmaa, jonka avulla pyritään säilyttämään erilaiset suotyypit koko Suomessa.

Survey-tutkimus

Haastattelu- tai kyselymenetelmällä toteutettu ei-kokeellinen tutkimus, joka kohdistuu suureen määrään satunnaisotannalla valittuja tutkimuskohteita.

1 JOHDANTO

Ympäristönsuojelulaissa (86/2000) on määrätty yleinen velvollisuus, että jätevedet tulee johtaa ja käsitellä niin, ettei niistä ole haittaa ympäristölle. Kunnallisen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella olevalla kiinteistöllä on vesihuoltolain (119/2001) 10 §:n mukaan velvollisuus liittyä vesijohtoon ja viemäriin. Haja-asutusalueilla jätevesien käsittelyä koskeva valtioneuvoston asetus (542/2003) tuli voimaan vuonna 2004, joten sitä noudatettiin yli seitsemän vuoden ajan uudisrakennuksilla sekä sellaisissa korjaus- ja muutostöissä, jotka vastaavat laajuudeltaan uudisrakentamista ja vaativat rakennus- tai toimenpideluvan. Asetuksen 12 §:n mukaan vuonna 2004 olemassa olleet toimivat jätevesijärjestelmät on tullut saattaa vastaamaan asetuksen mukaisia vaatimuksia 1.1.2014 mennessä. Vain noin 10–15 % jo olemassa olevista jätevesijärjestelmistä on saatettu näitä puhdistusvaatimuksia vastaaviksi. (Taina 2011, 1.)

Hajajätevesiasetuksen piirissä olevia kiinteistöjä on Suomessa noin 300 000. Näistä noin 200 000 kiinteistöä ei ole vielä saattanut puhdistusjärjestelmänsä asetuksen (542/2003) vaatimuksia vastaaviksi. (Taina 2011, 1.) Syinä tähän ovat pitkälti epätietoisuus edellytettävästä puhdistusjärjestelmästä sekä se, että toimintavarmista ja taloudellisesti kannattavista teknisistä ratkaisuista ei ole ollut luotettavaa tietoa helposti saatavilla. Asetuksen mukaisten määräysten täytäntöönpanoa ruohonjuuritasolla on hidastanut myös se, että asetus on ollut säännöllisesti esillä eduskunnassa, jossa se on eri kansanedustajien toimesta kyseenalaistettu. Asetuksen mukaiset vaatimukset ja niistä aiheutuvat investoinnit on koettu liian mittaviksi yksittäisille kiinteistöille. Valtioneuvosto antoi uuden hajajätevesien käsittelyä koskevan asetuksen (209/2011) 10.3.2011, jolla se kumosi talousvesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla annetun valtioneuvoston asetuksen (542/2003). Uusi asetus tuli voimaan 15.3.2011. (Valtion ympäristöhallinto 2011.)

Uudella asetuksella jätevesien puhdistuksesta aiheutuvat kustannukset kohtuullistuvat, sillä puhdistetulle jätevedelle annettuja vähimmäisvaatimuksia on höllennetty (hajajätevesiasetus 209/2011). 68 vuotta täyttänyt kiinteistönomistaja on automaattisesti vapautettu jätevesien puhdistustasoa koskevien vaatimusten noudattamisesta edellyttäen vaki-
tuista asumista kiinteistöllä (laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta 196/2011). Inhi-
millisten syiden lisäksi tällä on haluttu myös kohtuullistaa kunnan ympäristöviran-

omaisten työmäärää. Hakemusta tai erillistä ilmoitusta ei tarvitse tehdä. Vapautusta jätevesien puhdistustasoa koskevien määräysten noudattamisesta voi hakea myös elämäntilanteen perusteella, esimerkiksi pitkäaikaissairaat ja työttömät. Poikkeus on kuitenkin tällöin määräaikainen. Pilaantumiselle herkällä alueilla, joita koskevat ympäristönsuojelulain 19 §:n mukaiset kunnan antamat ympäristönsuojelusäädökset, tulee noudattaa alkuperäisen asetuksen (542/2003) mukaisia tiukempia vaatimuksia. (Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta 196/2011.)

Tämän työn tarkoituksena on toimia apuvälineenä ja taustatietona Karvian kunnan tekniselle henkilöstölle. Rakennusvalvonta hyväksyy jätevesijärjestelmän suunnitelmat rakennusluvan yhteydessä ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo, että haja-jätevesienkäsittelylle asetettuja vaatimuksia noudatetaan. Opinnäytetyössä käydään läpi jätevesien käsittelyyn liittyvät lait ja haja-asutusalueiden jätevesien käsittelyä koskeva asetus viimeaikaisine muutoksineen. Työssä esitetään myös jätevesien haitalliset vaikutukset ympäristöön ja vesistöihin. Tutkimusaiheena ovat pilaantumiselle herkät alueet Karvian kunnassa. Esitän Karvian kunnalle tunnusomaiset piirteet ympäristön, asutuksen, elinkeinojen ja kunnallistekniikan suhteen ja kartoitan niiden avulla pilaantumiselle herkät alueet.

2 HAJAJÄTEVESIEN KÄSITTELYÄ KOSKEVAT SÄÄDÖKSET

2.1 Hajajätevesien käsittelyä koskevat lait, asetus ja määräykset

Ympäristönsuojelulaissa (86/2000) on säädetty yleinen velvollisuus johtaa ja käsitellä kiinteistön jätevedet ympäristöystävällisesti. Sen nojalla on annettu vuonna 2003 asetus talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (542/2003). Sittemmin tätä hajajätevesiasetusta on kutsuttu kiistellyksi hajajätevesiasetuksiksi, koska se sai paljon arvostelua osakseen ja herätti keskustelua eduskunnassa ja sen ulkopuolella. Asetuksella säädettyjä vaatimuksia pidettiin taloudellisesti kohtuuttomina vanhoille kiinteistöille. Jotta kiinteistön ominaisuudet ja kiinteistön haltijan erityispiirteet voitaisiin ottaa paremmin huomioon talousjätevesien käsittelyä koskevia säännöksiä sovellettaessa, täytyi ympäristönsuojelulakiin tehdä muutos. Ympäristönsuojelulain muutos (196/2011) tuli voimaan 9.3.2011. Sen jälkeen hallitus kumosi voimassa olevan hajajätevesiasetuksen (542/2003) ja antoi uuden lainmuutoksen mukaisen asetuksen talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolella (209/2011), joka tuli voimaan 15.3.2011. Uuden asetuksen (209/2011) myötä 1.1.2004 olemassa olevien käyttökuntoisten jätevesijärjestelmien siirtymäaika jatkettiin 15.3.2016 saakka. (Jätevesiasetus 209/2011.)

Hajajätevesiasetusta (209/2011) ei sovelleta, jos kiinteistö on liitettävä vesihuoltolain (119/2001) 3 §:n mukaisen vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin. Kuntien tulisikin tiedottaa vesihuollon kehittämissuunnitelmistaan kiinteistökohtaisten virheinvestointien välttämiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain 14 §:ssä määrätään, että kunnassa on oltava rakennusjärjestys. Rakennusjärjestyksessä annetaan paikallisissa olosuhteissa tarpeelliset määräykset suunnitelmallisen ja sopivan rakentamisen toteutumiseksi. Määräykset voivat koskea myös viemärintiä ja jätevesien käsittelyä. Maankäyttö- ja rakennuslain nojalla voidaan haja-asutusalueen jätevesien käsittelyä ohjata myös kaavamääräyksiin ja -ohjein sekä rakennuslupaehdoin. Rakennusluvan yhtenä edellytyksenä on, että rakennuskohteen jätevedet voidaan hoitaa ilman, että niistä on haittaa ympäristölle (maankäyttö- ja rakennuslaki 28, 39 ja 54 §). Tärkeä laadunvarmistusmenetelmä kunnalle on varmistaa

suunnittelijan ja työmaan työnjohtajien pätevyydet, kun rakennusluvan tarvitsemisissä kohteissa rakennetaan kiinteistökohtaista jätevesijärjestelmää.

Laissa vesienhoidon järjestämisestä (1299/2004) perustoimenpiteiksi vesien hoitoon on määritelty kansalliseen lainsäädäntöön pohjautuvien säädösten mukaiset toimet. Laissa säädetään myös vesien hoidon suunnittelusta ja sen yleinen tavoite on vesien hyvä tila. Haja-asutuksen jätevesien käsittelyn tehostaminen on yksi perustoimenpide vesien hoidossa.

Ympäristönsuojelulain (86/2000) 19 §:n mukaan kunnanvaltuusto voi antaa paikallisista olosuhteista johtuvia yleisiä määräyksiä. Kunnan ympäristönsuojelumääräykset voivat koskea esimerkiksi alueita, joilla jäteveden johtaminen maahan on kielletty erityisen pilaantumisvaaran vuoksi.

2.2 Hajajätevesiasetuksen asettamat vaatimukset

2.2.1 Jätevesien puhdistustason vähimmäisvaatimukset

Talousjätevedet on puhdistettava niin, että ympäristölle aiheutuva kuormitus vähenee orgaanisen aineen osalta vähintään 80 %, kokonaisfosforin osalta vähintään 70 % ja kokonaistypen osalta vähintään 30 % verrattuna haja-asutusalueen kuormitusluvun avulla määritettyyn käsittelemättömän jäteveden kuormitukseen. Ohjeellinen puhdistustaso pilaantumiselle herkillä alueilla, joita koskevat kunnan ympäristönsuojelumääräykset ympäristöön johdettavien jätevesien enimmäiskuormituksesta, on tiukempi. Talousvesien puhdistustason tulee näillä alueilla olla sellainen, että ympäristölle aiheutuva kuormitus vähenee orgaanisen aineen osalta vähintään 90 %, kokonaisfosforin osalta vähintään 85 % ja kokonaistypen osalta vähintään 40 % verrattuna haja-asutusalueen kuormitusluvun avulla määritettyyn käsittelemättömän jäteveden kuormitukseen. (Jätevesiasetus 209/2011.)

2.2.2 Selvitys jätevesijärjestelmästä

Kiinteistön jätevesijärjestelmästä on oltava kiinteistöllä säilytettävä selvitys, jonka perusteella on mahdollista arvioida jätevesien ympäristölle aiheuttama kuormitus. Selvityksen tulee sisältää kuvaus jätevesien käsittelytavasta sekä arvio ympäristöön joutuvas- ta kuormituksesta ja käsittelyvaatimusten täyttymisestä perusteluineen. Selvityksen liitteenä on oltava asemapiirros, johon on merkitty jätevesijärjestelmän sijainti ja jäteveden purkupaikat. Lisäksi selvitykseen on liitettävä jätevesijärjestelmän käytön, hoidon, huol- lon ja valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Selvitys on pyydettyessä esitettävä valvon- taviranomaiselle. (Jätevesiasetus 209/2011.)

2.2.3 Jätevesijärjestelmän suunnittelulle ja rakentamiselle asetetut vaatimukset

Kun rakennetaan jätevesijärjestelmä tai tehostetaan jo olemassa olevan järjestelmän toimintaa, on tätä koskeva suunnitelma liitettävä rakennus- tai toimenpidelupahakemuk- seen. Jätevesiasetuksen (209/2011) liitteessä 1 on lueteltu jätevesijärjestelmän suunni- telmalle asetetut vaatimukset. Jätevesijärjestelmän toimivuuden ja valvonnan kannalta tärkeitä vaatimuksia ovat vaatimus suunnitelman riittävästä yksityiskohtaisuudesta sekä vaatimus edustavien näytteiden ottomahdollisuudesta. Suunnitelman on oltava riittävän yksityiskohtainen, jotta sen avulla saadaan rakennettua puhdistusvaatimukset täyttävä järjestelmä ja valvottua rakentamisen laatua. Järjestelmään tulevasta ja järjestelmästä lähtevästä vedestä on voitava ottaa näytteitä kaikkina vuodenaikoina. (Jätevesiasetus 209/2011.)

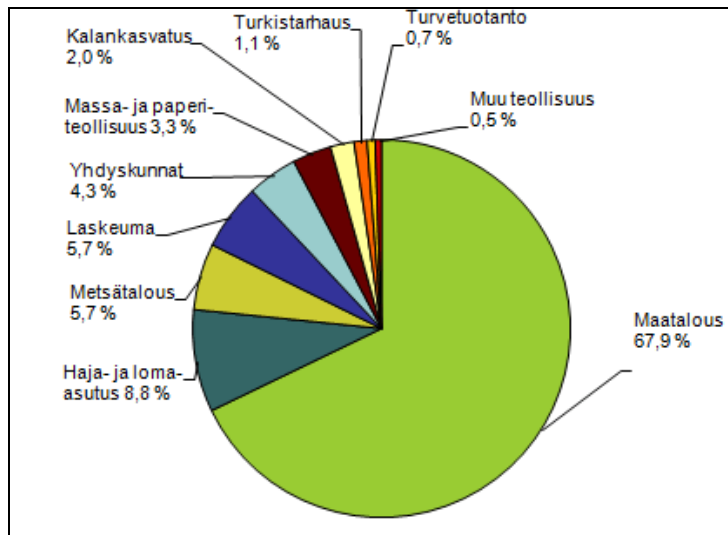
3 HAJAJÄTEVESIEN VAIKUTUS YMPÄRISTÖÖN

3.1 Yleistä

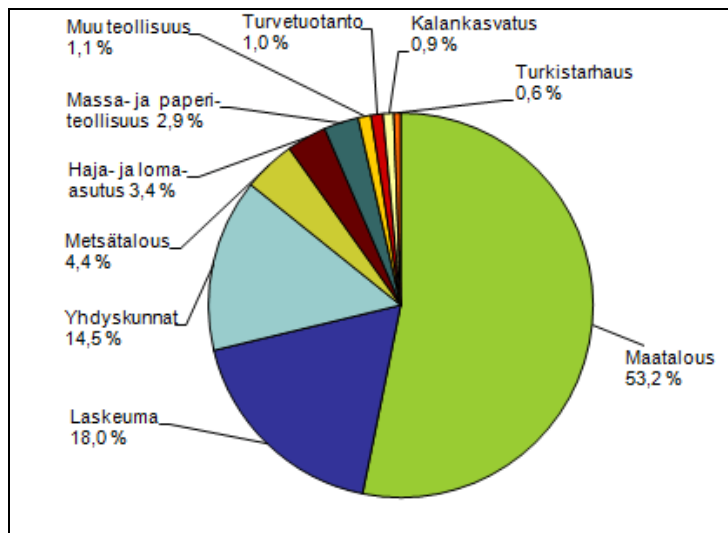
Suomessa asuu vakinaisesti lähes miljoona ihmistä vesihuoltoverkon ulkopuolella. Lisäksi noin puolen miljoonan vapaa-ajanasunnon jätevedet käsitellään kiinteistökohtaisesti. (Ympäristötila 2008, 16.) Viemäriverkostojen ulkopuolella asuvien jätevedet kuormittavat vesistöjä enemmän kuin yli neljän miljoonan viemäriverkoston liittyneen (Taina 2011, 16). Haja-asutusalueilla käytössä olevien vanhojen jätevesijärjestelmien puhdistusteho on huomattavasti heikompi kuin kunnallisen jätevedenpuhdistuslaitoksen. Vuonna 2007 yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoiden keskimääräiset puhdistustehot Suomessa olivat orgaanisen aineen osalta 97 %, fosforin osalta 96 % ja typen osalta 56 % (Etelämäki & Santala 2009, 9–11).

Jätevesien mukana ympäristöön pääsee fosfori- ja typpiyhdisteitä, vesistöjen happea kuluttavaa orgaanista ainesta sekä bakteereja ja viruksia, jotka voivat elää vesistöissä pitkään. Pesu- ja puhdistusaineet voivat sisältää ympäristölle haitallisia kemikaaleja. Käsittelemättömien jätevesien haittavaikutuksia ovat vesistöjen rehevöityminen, hygieniset haitat vesistöissä ja asuinympäristöissä sekä riski pohja- ja kaivoveden pilaantumisesta. (Korvuo 2008, 16.)

Seuraavissa kuvioissa (kuviot 1 ja 2) on esitetty fosfori- ja typpikuormitus eri lähteistä sekä arvioidun laskeuman osuus päästöihin Suomessa vuonna 2008. Haja- ja loma-asutuksen osuus fosforipäästöistä on yli kaksinkertainen yhdyskuntien aiheuttamiin päästöihin nähden. Suurin fosfori- ja typpikuormituksen lähde on maatalous. (Valtion ympäristöhallinto 2011.)

KUVIO 1. Fosforipäästölähteet (Suomen ympäristökeskus 2008)

KUVIO 2. Typpipäästölähteet (Suomen ympäristökeskus 2008)

3.2 Pintavedet

Suomessa on 187 888 yli viiden aarin kokoista järveä ja lampea. Pinta-alan suuruuteen ja rantaviivan pituuteen nähden vesimäärä on kuitenkin vähäinen. (Valtion ympäristöhallinto 2011.) Keskisyvyys Suomen järvissä on noin 7 m (Pietilä 2010). Järvet ovat matalia ja siten herkkiä pilaantumaan. Pieni määrä ravinteita, hapanta laskeumaa tai muita haitallisia aineita riittää muuttamaan järven ekosysteemiä (Valtion ympäristöhallinto 2011).

Suomen vesistöissä laaja-alaisemmin rehevöitymistä aiheuttavat fosfori ja typpi. Rehevöityminen tarkoittaa kasvien perustuotannon kasvua, joka aiheutuu lisääntyneistä ravinteista. (Valtion ympäristöhallinto 2011.) Rehevöitymisen seurauksia voivat olla haitalliset lajistomuutokset, happikato ja hapenpuute (Korvuo 2008, 16). Paikallisesti luonnon monimuotoisuus voi myös kasvaa. Rehevöitynyt järvi tarjoaa hyvin ruokaa ja ravintoa erilaisille kasveille ja eläimille, sillä planktonin määrä vedessä kasvaa. Monet runsaslajiset lintujärvet ovat syntyneet rehevöitymisen seurauksena. Eloperäisen aineksen lisääntyminen vedessä lisää myös pohjalle vajoavan aineen määrää. Tämä kuluttaa pohjasedimentin happivaroja ja saattaa heikentää pohjanläheisen veden happitilannetta. Pohjalta lähtenyt happikato etenee pintaa kohti. Valtaosa Suomessa esiintyvistä kalalajeista välttää alueita, joilla happipitoisuus on alle 5 mg/l. Happipitoisuudella on siis suuri merkitys järven kalakannalle. Ihmisen kannalta harmillisia rehevöitymiseen liittyviä ilmiöitä ovat veden sameneneminen, runsaat leväkasvustot, rantakasvien lisääntyminen ja kalakannan muuttuminen yksipuoleiseksi. (Valtion ympäristöhallinto 2011.)

3.3 Pohjavesi

Pohjavesi on sateesta ja lumen sulamisvesistä maa- ja kallioperään suotautuvaa ja varastoituvaa vettä. Pohjavesimuodostuma eli akviferi on pohjaveden kyllästävä ja vettä hyvin johtava maa- tai kallioperävyöhyke, josta saadaan pumpattua pohjavettä käyttökelpoisia määriä.

Suomessa pohjavesivarat ovat suuret. Pohjavettä muodostuu 5,4 miljoonaa kuutiota vuorokaudessa. Pohjavesialueita on 6350. Vain noin 10 % muodostuvasta pohjavedestä on käytössä. Suomi on siis täysin omavarainen pohjaveden suhteen ja vientikapasiteettia olisi paljon. Julkisten vesilaitosten jakamasta talousvedestä 60 % on pohjavettä ja loput pintavettä. Suomessa on noin 1600 vesilaitosta sekä runsaasti vesiosuuskuntia. Oman kaivon vettä käyttää noin 10 %. (Geologian tutkimuskeskus 2011.)

3.3.1 Pohjaveden muodostuminen

Pohjavettä muodostuu karkearakeisten ja huokoisten maalajien alueella, jossa vesi pääsee imeytymään maahan. Kallioalueilla vesi suotautuu kallion rakoihin. Savikoilla poh-

javettä ei muodostu, koska maa on tiivistä eikä vesi pääse imeytymään siihen. Laadultaan ja antoisuudeltaan parhaat pohjavesialueet sijaitsevat hiekasta ja sorasta muodostuneilla harjuilla ja reunamuodostumissa. Suomessa julkinen vesihuolto perustuu pääasiassa näiltä alueilta saatavaan pohjaveteen. (Geologian tutkimuskeskus 2011.) Suomen merkittävimpiä reunamuodostumia ovat Salpausselät ja Sisä-Suomen reunamuodostuma. Moreenikerrostumista saatava pohjavesi on laadultaan hyvää, mutta antoisuudeltaan se riittää hyvin vain yksittäisten talouksien käyttöön. Myös kalliopohjavesi sopii laadultaan käyttöön ja antoisuudeltaan yksittäisille talouksille. (Geologian tutkimuskeskus 2011.)

3.3.2 Pohjaveden laatu

Suomessa pohjaveden laatu useimmiten täyttää juoma- ja talousvedelle asetetut vaatimukset. Maaperässä oleva pohjavesi on luontaisesti hieman hapanta ja siinä on vain vähän suoloja. (Geologian tutkimuskeskus 2011.) Yleisimmät laadulliset ongelmat kiviaineviesien käytössä aiheuttavat rauta ja mangaani. Ne esiintyvät usein yhdessä, mutta rautaa esiintyy huomattavasti enemmän. Rautaa on maaperässä joko hapettuneena tai pelkistyneenä. Vedessä oleva rauta on useimmiten pelkistynyttä ja hapettunut rauta on saostunut. Rauta maistuu juomavedessä ja tekee ruskeita tahroja vesikalusteisiin. Mangaani esiintyy yleensä liukoisena Mn(II)-ionina ja se on hapetettava mangaanidioksidiksi, jotta se voidaan poistaa vedestä. Mangaani aiheuttaa mustia saostumia, jotka muun muassa likaavat pyykkiä. Myös mangaani aiheuttaa makuhaittoja. (Valtion ympäristöhallinto 2011.)

Kallioperässä oleva pohjavesi ei ole yhtä hapanta kuin maaperässä, koska vesi virtaa siinä hitaasti, suolojen määrä kasvaa ja sen myötä happamuus vähenee. Suurin osa kallioperän pohjaveden laatuongelmista aiheutuu itse kallioperästä. Uraani- ja radonpitoisista tai arseeni- ja fluoripitoisista mineraaleista voi liueta pohjaveteen haitallisia määriä kyseessä olevaa alkuainetta. (Geologian tutkimuskeskus 2011.)

3.3.3 Pohjaveden pilaantumisen riskit

Suomessa pohjavesialueet ovat melko pieniä. Tämä on hyvä asia, sillä täten vältetään laajat pilaantumiset, jos pohjaveteen pääsee haitallisia aineita. Pohjaveden pinnan korkeus maan pinnasta vaihtelee yhdestä yli 30:een metriin. Yleensä maanpinnan ja pohjaveden pinnan välinen korkeusero on kuitenkin 2-5 metriä. Pohjaveden pilaantumista voi aiheuttaa muun muassa teiden liukkauden torjunta, polttonesteiden jakelu, torjunta-aineiden ja lannoitteiden käyttö maa- ja metsätaloudessa, jätevesien maahan imeytys, maankaivuu ja ojitukset, hiekan- ja soranotto sekä kemikaalionnettomuudet. Pilaantumisvaara on suurin juuri parhailla pohjavesialueilla, sillä veden lisäksi myös haitta-aineet kulkevat parhaiten huokoisten kerrosten läpi pohjaveteen. (Valtion ympäristöhallinto 2011.)

Pohjaveden happamoitumista voi tapahtua alueilla, joilla järvet ovat happamoituneet. Pohjaveden happamoituminen tapahtuu hitaasti, sillä kestää kauan ennen kuin happamoittavat aineet pääsevät imeytymään pohjaveteen asti. Kun pohjavesi on hapanta, siihen liukenee haitallisia raskasmetalleja maaperästä. (Valtion ympäristöhallinto 2011.)

3.3.4 Pohjavesialueiden luokitus

Pohjavesialueiden kartoituksessa huomioidaan lähinnä yhdyskuntien vedenhankintakäyttöön soveltuvat alueet. Kartoitetut pohjavesialueet jaetaan kolmeen luokkaan käyttökelpoisuutensa ja suojeltavuutensa mukaan.

Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, luokka I

Luokkaan I kuuluu pohjavesialue, jonka pohjavettä käytetään tai tullaan käyttämään 20-30 vuoden kuluessa tai muutoin tarvitaan esimerkiksi varavedenottolähteeksi erityislanteissa liittymäärältään vähintään 50 ihmisen tarpeisiin tai enemmän kuin keskimäärin 10 kuutiometriä päivässä. Pienempienkin vedenottamoiden pohjavesialueita voidaan erityisperustein merkitä tähän luokkaan, esimerkiksi kun pohjavesialueelta otettua vettä toimitetaan pakattuna pullovetenä myytäväksi. Luokkaan voidaan merkitä koko pohjavesialue tai vain vedenhankinnan kannalta tarpeellinen osa siitä. I luokan pohjavesialue voi myös olla pistemäinen. Tällöin aluetta ei ole pystytty rajaamaan puutteellisten maa-

perä- ja pohjavesitietojen takia. Näiltä aluilta esitetään vain vedenottoaivot pistemäisenä tietona. Kyseessä on usein savikerroksenalainen muodostuma tai kallioporakaivo.

I-luokan pohjavesialueiden suojelun tarve on selkeä, koska alueen merkitys vedenhankinnan kannalta on selvillä.

Vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue, luokka II

Luokkaan II kuuluvat pohjavesialueet, jotka soveltuvat yhteisveden hankintaan, mutta joille ei toistaiseksi ole käyttöä yhdyskuntien, haja-asutuksen tai muun vedenhankinnassa. Soveltuvuus tarkoittaa käytännössä, että arvion mukaan pohjavesialueella muodostuu yli 250 m³/päivä pohjavettä tai että yhdeltä yksittäiseltä alustavasti tutkitulta vedenottamoalueelta on saatavissa vettä yli 100 m³/päivä. Luokkaan II voidaan myös luokitella alueet joilla on muutoin vedenhankinnan kannalta alueellista merkitystä. Pohjavesialue saattaa sijaita vedenkulutusalueisiin nähden niin kaukana, ettei käyttöönotto ole toistaiseksi taloudellisesti kannattavaa. Alueen käyttötarve saattaa myöhemmin tulla ajankohtaiseksi. Luokkaan II kuuluva alue voi käsittää joko kokonaisen pohjavesialueen tai suojelun kannalta tarpeelliset osa-alueet. Lainsäädännössä vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet rinnastetaan suojelutarpeeltaan vedenhankintaa varten tärkeisiin pohjavesialueisiin.

Muu pohjavesialue, luokka III

Luokkaan III kuuluvat alueet, joiden hyödyntämiskelpoisuuden arviointi vaatii lisätutkimuksia, vedensaantiedellytysten, veden laadun tai likaantumisen tai muuttumisuhan selvittämiseksi. Luokkaan kuuluvat kaikki alueet, joilla voi olla hyödyntämisen eli puhdistamiskelpoista vettä. Jos jokin alue todetaan soveltumattomaksi vedenhankintaan, voidaan alue poistaa luokitukselta kokonaan. (Pietilä 2010.) Luokan III alueilla noudatetaan ympäristönsuojelu- ja vesilakien mukaisia säännöksiä ja välillisesti muita pohjaveden suojelua koskevia säännöksiä.

4 KARVIAN KUNTA

4.1 Yleistä

Karvia on pohjoisin kunta Satakunnassa rajoittuen Etelä-Pohjanmaahan ja Pirkanmaahan. Naapurikuntia ovat Kankaanpää, Honkajoki, Jalasjärvi, Kauhajoki, Kihniö ja Parkano. Maasto koostuu kangasmetsistä, pelloista ja suoalueista. Suurimmat järvet ovat Karvianjärvi, Suomijärvi, Rastiaisjärvi, Kirkkojärvi, Mustajärvi ja Ojajärvi (kuva 1).

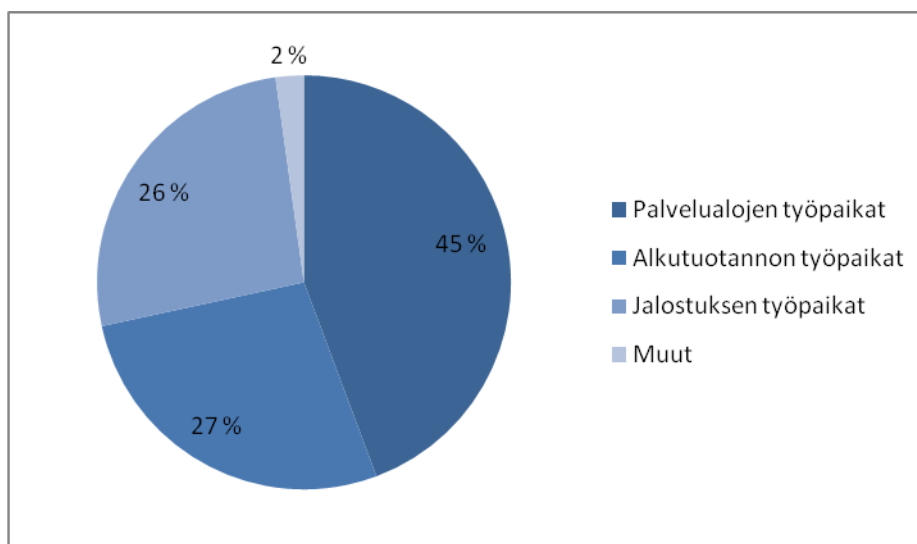
KUVA 1: Ojajärvi (Kuva: Jenni Kulmala, 2013)

Karvian keskusta sijaitsee Kirkkojärven itäpuolella. Asutus on jakautunut keskustaajamaan sekä kyliin. Taajama-aste vuonna 2010 oli 31,9 % (taulukko 1). Kyliä ovat Kantti, Sarvela, Ämmälä, Sara, Karviankylä, Alkkia ja Suomijärvi.

TAULUKKO 1. Karvia lukuina

Perustettu	1858
Pinta-ala	502,38 km ²
Vesistön pinta-ala	17,9 km ²
Asukasluku, 31.12.2011	2599
Taajama-aste, 1.1.2010	31,9 %
Asuntokuntia, 31.12.2010	1200
Kesämökkejä, 31.12.2010	363
Maatiloja	n.243

Merkittävimmät elinkeinot ovat palvelualat, maatalous ja pienteollisuus. Laajat suoalueet mahdollistavat turvetuotannon, mutta Karviassa on myös soidensuojelualueita, jotka ovat osa valtioneuvoston vahvistamaa soidensuojelun perusohjelmaa. Kuviossa 3 on esitetty työpaikkojen prosentuaalinen jakautuminen.

KUVIO 3. Työpaikkojen jakautuminen 2009.

4.2 Vesihuolto Karviassa

Kunnallinen vesijohto- ja viemäriverkosto kattaa keskustaajaman. Keskustaajaman jätevedenpuhdistamo sijaitsee Kirkkojärven eteläpuolella. Jätevedenpuhdistamolta käsitellyt jätevedet johdetaan noin 480 metrin pituista purkuputkea pitkin Karvianjokeen. Vuonna 2005 viemäriverkostoon oli liittynyt 31 % Karvian asukkaista (ympäristölupapäätös 2005).

KUVA 2: Keskustaajaman jätevedenpuhdistamo (Kuva: Jenni Kulmala, 2013)

Suurin osa asukkaista saa talousvetensä vesiosuuskunnan verkosta. Karviassa vettä toimittaa kymmenen vesiosuuskuntaa, Ala-Kantin, Ala-Kanttin, Kantin, Karvian Pohjoispään, Korpikylän, Mattilan, Sarvelan Ylisenpään, Sarvelan, Suomijärven alueen ja Ämmälän Vesiosuuskunta. Jätevesien käsittely tapahtuu suurimmaksi osaksi kiinteistökohtaisesti. Saostus- ja umpisäiliölietteitä vastaanottaa keskustaajaman jätevedenpuhdistamo.

4.3 Hajajätevesienkäsittelyn nykytila

Vuonna 2010 Karvian kunnassa tehtiin kysely koskien kiinteistöjen jätevesienkäsittelyn tasoa. Tutkimusmenetelmänä käytettiin postikyselyä toteutettua survey-tutkimusta.

Kysely lähetettiin yli tuhannelle Karvian haja-asutusalueella asuvalle. Vastauksia tuli 275 ja vastausprosentti oli 27. (Hevonkorpi 2012, 4–5.)

Saostuskaivo kuului vastaajista yli kuudenkymmenen prosentin jätevesijärjestelmään. Noin yhdeksällä prosentilla oli käytössä umpisäiliö. 52 % uskoi jätevesijärjestelmänsä täyttävän jätevesiasetuksen vaatimukset. 43 % vastaajista oli samaa tai jokseenkin samaa mieltä, että hajajätevesiasetus on tarpeellinen on vesistöjen ja pohjavesien pilaantumisen estämiseksi. 14 % vastaajista piti asetusta tarpeettomana. (Hevonkorpi 2012, 8–11.)

Kyselyn tuloksista voi päätellä, että suurin osa Karvian haja-asutusalueiden jätevesijärjestelmistä tarvitsee suunnittelua ja korjaustoimenpiteitä täyttääkseen hajajätevesiasetuksen vaatimukset. Kunta voi edesauttaa korjaushankkeisiin ryhtymistä järjestämällä infotilaisuuksia, tiedottamalla avustusten hakumahdollisuuksista sekä ylläpitämällä listaa pätevistä suunnittelijoista ja rakentajista.

4.4 Viranomaistoiminta

Ympäristönsuojelumääräysten noudattamista valvoo kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (ympäristönsuojelulaki, 21 §). Karvian ympäristönsuojeluviranomainen on Pohjois-Satakunnan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän (PoSan) ympäristö- ja terveyslautakunta. Pohjois-Satakunnan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymään kuuluu Karvian lisäksi Kankaanpään kaupunki, Honkajoki, Jämijärvi sekä Siikainen. Rakennusluvan ja toimenpideluvan ratkaisee kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Karvian rakennusvalvontaviranomainen on rakennuslautakunta.

5 LUONNONSUOJELULLISESTI MERKITTÄVIÄ ALUEITA

5.1 Natura 2000 -alueet Karviassa

Natura 2000 -verkoston tehtävänä on suojella Euroopan unionin alueella olevia tärkeitä luontotyypppejä ja -lajeja. Tavoitteena on säilyttää luonnon monimuotoisuus. Karviassa Natura-kohteita on yhdeksän:

- Pohjankangas
- Kauhaneva-Pohjankangas
- Suomijärvi
- Karvian luomat
- Jäkäläneva-Isoneva
- Pitkäniemenkeidas
- Rastiaisneva
- Horjunkeidas
- Häädetkeidas

Pohjankangas on laaja pitkittäisharjua muistuttava reunamuodostuma ja siihen liittyy useita keidassoita ja lähteitä. Pohjankangas on merkittävää pohjavesialuetta. Se on myös suurimmaksi osaksi puolustusvoimien harjoitusalueena.

KUVA 3: Pohjankangas (Kuva: Jenni Kulmala, 2013)

Kauhaneva-Pohjankangas sijaitsee osittain Karvian, Kauhajoen sekä Honkajoen alueella. Alueesta lähes puolet on kansallispuistona ja sille on ominaista kuivat ja karut mäntymetsät sekä laajat keidassuot.

Suomijärvi on toistuvien vedenlaskujen seurauksena vähitellen umpeenkasvanut rehevöitynyt, laakea, humuspitoinen järviallas. Kevättulvien ansiosta se on välttynyt soistumiselta ja keväisin Suomijärvi onkin useita viikkoja lähes entisen kokoinen. Suomijärvellä on merkittävä lintujärviarvo.

Karvian luomat ovat Natura-verkostossa ns. viivamaisena kohteena, eikä niiden pinta-alaa ole eritelty. Karvian luomat ovat paikoin aivan luonnontilaisia puronvarsia. Luomissa elää mm. uhanalainen saukko.

Jäkäläneva-Isonneva ja Rastiaisneva ovat kermikeitaita ja lähes kokonaan valtion soiden-suojelualueena. Pitkäniemenkeidas on useasta eri suotyypistä koostuva keidassuokokonaisuus sekä laaja yhtenäinen erämaa-alue. Myös se on lähes kokonaan valtion soiden-suojelualueena. Maisemallisesti alue on Satakunnan upeimpia soita.

Horjunkeidas on ojittamatta säilynyt maisemallisesti edustava avosoiden, puustoisten soiden sekä metsäsaarekkeiden kokonaisuus. Horjunkeidas sijaitsee Karvian ja Parkanon alueella. Myös Häädetkeidas sijaitsee sekä Karvian että Parkanon alueella. Se on keidas- ja rämesoiden sekä luonnonmetsien muodostama kokonaisuus, josta kolmasosa on luonnonpuistona.

5.2 Kansallis- ja luonnonpuistot

Osittain Karvian alueella sijaitsevat Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuisto sekä Häädetkeitaan luonnonpuisto kuuluvat Suomen luonnonsuojeluverkostoon ja ovat Metsähallituksen hoitamia. Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuisto on yleisölle avoin luonnonnähtävyys ja retkeilykohde, kun taas Häädetkeitaan luonnonpuisto säilytetään mahdollisimman koskemattomana ensisijaisesti tutkimusta varten, eikä siellä ei saa liikua ilman Metsäntutkimuslaitoksen kirjallista lupaa.

5.3 Soidensuojelualueet

Karvian laajat suoalueet mahdollistavat turvetuotannon ja turvetuotantoalueita (kuva 4) onkin paljon. Soiden ekologisesti kestävä käyttö edellyttää kuitenkin luonnonsuojelullisesti arvokkaiden soiden suojelua. Karviassa on kolme soidensuojelualuetta: Rastiaisnevan soidensuojelualue, Kaurakeitaan-Kavettakeitaan-Pitkäniemenkeitaan soidensuojelualue, sekä Jäkälänevan-Isonnevan soidensuojelualue.

Soidensuojelualueet ovat valtion omistamilla mailla ja niiden hoidosta vastaa Metsähallitus. Soidensuojelualueilla saa yleensä liikkua jokamiehenoikeuksin, mutta liikkumista voidaan myös rajoittaa esimerkiksi lintujen pesimärauhan turvaamiseksi.

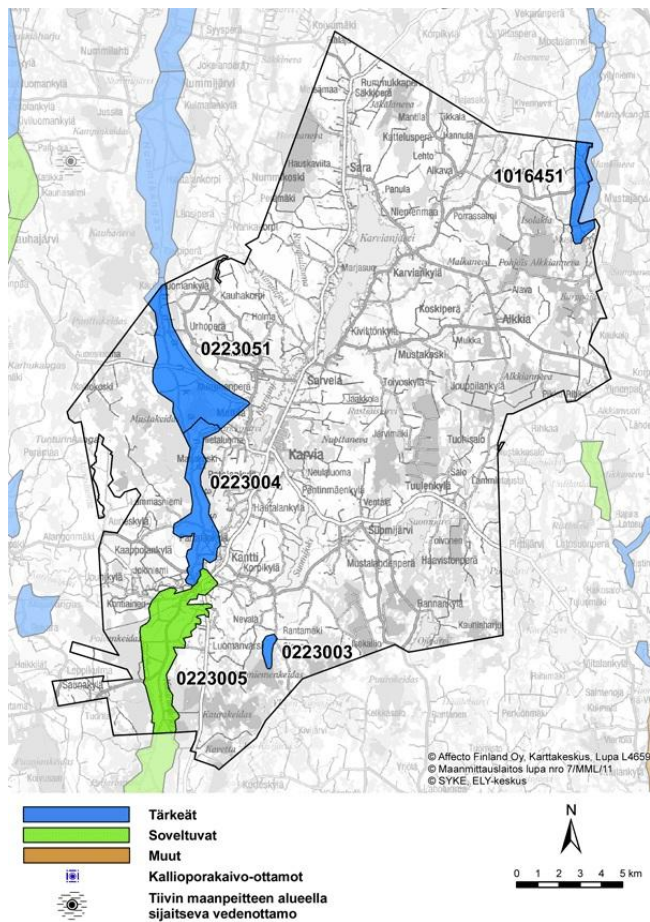

KUVA 4: Turvetuotantoalue Karviassa (Kuva: Jenni Kulmala, 2013)

6 PILAANTUMISELLE HERKÄT ALUEET KARVIASSA

6.1 Pohjavesialueet

Karviassa sijaitsee neljä pohjavesialuetta, joista kolme on I-luokan pohjavesialueita ja yksi II-luokan pohjavesialue. Pitkäniemenkangas (0223003), Kantinkangas (0223004) sekä Pohjankangas-Elliharju (0223051) kuuluvat I-luokkaan. Kauraharjunkangas (0223005) on II-luokan pohjavesialue. Lisäksi osittain Karvian alueella sijaitsee Jalasjärven kunnan hallinnoima Kihlakunnankankaan (1016451) pohjavesialue.

Kuva 5: Pohjavesialueet Karviassa (Lounais-Suomen ympäristökeskus, 2011)

Karvian pohjavesialueilla on useita maa-ainesten otto paikkoja. Pohjaveden suojelun kannalta tärkeää jälkihoitoa on maisemointi ja kerrosvahvuuden lisääminen paikoissa, joissa maa-ainesten otto on ulottunut pohjaveden pinnan tasalle tai jopa alapuolelle.

6.2 Karvianjoen vesistö

Karvianjoki saa alkunsa Karvianjärvestä ja laskee Kirkkojärveen. Kirkkojärvestä se jatkaa matkaansa etelään noin 7 kilometriä kunnes kääntyy kohti länttä ja ylittää Karvian ja Honkajoen rajan Jouhikylässä. Joki virtaa Honkajoen taajaman läpi ja jatkaa matkaansa Kankaanpään kaupungin länsipuolelta päätyen lopulta Selkämereen. Kaikkiaan Karvianjoen valuma-alueen pinta-ala on 3440 km². Valuma-alue käsittää runsaasti soita, peltoja, metsää ja lukuisia pieniä järviä. (Ympäristölupapäätös 2005, 3.)

Karvianjoen veden yleislaatu on välttävää. Laadussa ei ole merkittävää eroa ennen ja jälkeen jätevesien purkupaikan. Vesi on melko hapanta, rehevää, vähäelektrolyyttistä ja väriltään tummaa humusvettä. Merkittävimmin veden laatuun vaikuttaa maa- ja metsätalouden, haja-asutuksen sekä turvetuotannon aiheuttama kuormitus. Hajakuormitus aiheuttaa vesistön ravinnetason kohoamisen luonnontilaisesta ja sen voimakkaan vaihtelun. Haja-asutus ja karjatalous taas ovat syynä hygieenisen laadun heikkenemiseen. (Ympäristölupapäätös 2005, 3.)

6.2.1 Tulviminen

Lumen sulaminen keväisin, pitkät sadejaksot sekä ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät rankkasateet aiheuttavat tulvimista. Ranta-alueelle suunniteltavassa kiinteistön jäteveden jätevesijärjestelmässä tulee huomioida tulva-alueen erityispiirteet ja sijoittaa laitteistot sellaiseen korkeuteen, ettei puhdistamatonta jätevettä huuhtoudu tulvan aikana vesistöön.

KUVA 6: Karvianjoen vesistö (Lounais-Suomen ympäristökeskus, 2007)

7 KUNNALLISET MÄÄRÄYKSET HAJAJÄTEVESIEN KÄSITTELYSSÄ

7.1 Kunnan ympäristönsuojelumääräykset

PoSan ympäristönsuojelumääräyksissä kielletään sekä jäteveden että puhdistetun jäteveden imeyttäminen pohjavesialueilla. Jätevedet tulee johtaa joko umpisäiliöön tai alueen ulkopuolelle. Pohjavesialueilla tarkoitetaan yhdyskunnan vedenhankinnan kannalta tärkeitä I- ja II-luokan pohjavesialueita. (Liite 1, PoSan ympäristönsuojelumääräykset 2012). Umpisäiliöistä jätevesi kuljetetaan keskustaajaman jätevedenpuhdistamolle.

Ranta-alueilla sekä erityisesti ympäristöä kuormittavilla kohteilla kuten oppilaitosten ja elinkeinotoiminnan puhdistamoilla on voimassa hajajätevesiasetuksen tiukemmat kriteerit jätevesien puhdistamiselle. Käsittelemättömään jäteveeseen verrattuna syntyvän jäteveden kuormitusta tulee vähentää orgaanisen aineen osalta 90 %, kokonaisfosforin osalta 85 % ja kokonaistypen osalta 40%. (Liite 1, PoSan ympäristönsuojelumääräykset 2012).

Ranta-alueeksi on määritelty vesistöön rajoittuva maa-alue, joka ulottuu 100 metrin etäisyydelle keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta. Suojaetäisyys maaperäkäsittelylaitteistoille sekä puhdistettujen jätevesien purkupaikoille keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta on 20-30 metriä. Rantasaunan sijaitessa lähempänä kuin 20 metriä rantaviivasta sallitaan vähäisten pesuvesien imeyttäminen lähemmäs kuin vähimmäissuojaetäisyydelle. Vähäisiä pesuvesiä ei kuitenkaan saa imeyttää rakennuksen ja rantaviivan väliselle alueelle. (Liite 1, PoSan ympäristönsuojelumääräykset 2012).

Muilla alueilla on voimassa hajajätevesiasetuksen lievemmat vaatimukset. Käsittelemättömään jäteveeseen verrattuna syntyvän jäteveden kuormitusta tulee vähentää orgaanisen aineen osalta 80 %, kokonaisfosforin osalta 70 % ja kokonaistypen osalta 30%. (Liite 1, PoSan ympäristönsuojelumääräykset 2012).

7.2 Rakennusjärjestys

Karvian kunnan rakennusjärjestyksessä on määrätty, että tärkeillä pohjavesialueilla ja rantavyöhykkeillä jätevedet johdetaan aina tiiviiseen umpikaivoon/-säiliöön (Liite 2, rakennusjärjestys 2003). Rakennusjärjestys on tullut voimaan vuonna 2003, jonka jälkeen pienpuhdistamoiden käyttö jätevesien käsittelyssä on yleistynyt. Vuonna 2012 voimaantulleissa ympäristönsuojelumääräyksissä onkin annettu tilaa hyödyntää tekniikkaa talousjätevesien puhdistuksessa. Jätevesienkäsittelymenetelmä tulee kuitenkin aina suunnitella tapauskohtaisesti muodostuvan jäteveden määrä, sijainti ja maaperäolosuhteet huomioon ottaen. Näin löydetään taloudellisin ja tehokkain keino vähentää kuormitusta

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Käsittämättömän talousjäteveden aiheuttamista vahingoista suurin uhka karvialaisille on pohjaveden saastuminen, sillä Karviassa kaikki talousvesi on pohjavettä. Pohjaveden puhdistaminen on kallis prosessi. Tämä uhkakuva on otettu tiukoin ehdoin huomioon kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä ja rakennusjärjestyksessä.

Karvianjoen vedestä on hyvin tunnistettavissa haja-asutuksen vaikutus. Vesistön ravintaso on hajakuormituksenvaikutuksesta kohonnut ja veden yleislaatu on välttävä. Hajakuormitus aiheuttaa myös veden hygieenisen laadun heikkenemistä. Merkittävältä osalta syyllistä vesistön tilaan voi etsiä maataloudesta tai turvetuotannosta. Ympäristönsuojelumääräykset koskevat kuitenkin kaikkia ja jokainen voi omalta osaltaan pienentää jätevesien aiheuttamaa kuormitusta ja näin puhdistaa omaa elinympäristöään.

Asenteet muuttuvat hitaasti ja vaikka löytyisi asennetta ja tahtoa, aina ei ole mahdollisuutta. Vuonna 2011 säädetty ympäristölain muutos, joka mahdollisti erilaisten elämäntilanteiden huomioon ottamisen jätevesiasetuksen noudattamisessa, oli kenties paras mainos mitä asia saattoi saada. Kiinteistöjen omistajat tarvitsevat ennen kaikkea lisää tietoa kuin uhkakeinoja saattaakseen jätevesijärjestelmänsä asetuksen mukaisiksi.

LÄHTEET

Geologian tutkimuskeskus. 2011. Pohjavesi. Luettu 18.3.2011.
<http://www.gtk.fi>

Hevonkorpi, R. 2012. Karvian haja-asutusalueen jätevesien käsittely. Ympäristöteknologian koulutusohjelma. Hämeen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Karvian rakennusjärjestys 29.1.2003.

Korvuo, M. 2008. Kainuun maitotilojen jätevesijärjestelmät. Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma. Savonia ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä 30.12.2004/1299.

Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta 4.3.2011/209.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132.

Pietilä, P. 2010. Hydrologia. Tampereen ammattikorkeakoulu. Luentomateriaali.

Pohjois-Satakunnan peruspalvelu-liikelaitoskuntayhtymän (PoSan) ympäristönsuojelumääräykset 1.2.2012.

Santala, E. & Etelämäki, L. 2009. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 29/2009. Yhdyskuntien jätevesien puhdistus. Suomen ympäristökeskus.

Taina, T. 2011. Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla. Ympäristöministeriö. Muistio.

Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla 15.3.2011/209.

Valtion ympäristöhallinto. 2011. Haja-asutuksen jätevesisäädökset uudistuivat 2011. Luettu 20.3.2011. <http://www.ymparisto.fi>

Valtion ympäristöhallinto. 2011. Ympäristön tila. Luettu 18.3.2011.
<http://www.ymparisto.fi>

Vesihuoltolaki 9.2.2001/119.

Ympäristönsuojelulaki 4.2.2000/86.

Ympäristön tila. Suomi. 2008. Suomen ympäristökeskus.

POHJOIS-SATAKUNNAN PERUSPALVELU-LIIKELAITOSKUNTAYHTYMÄN (PoSan) YMPÄRISTÖNSUOJELUMÄÄRÄYKSET

Hyväksytty: PoSan ympäristö- ja terveyslautakunta 21.12.2011
Voimaantulo: 1.2.2012

1 LUKU YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 § Tavoite

Ympäristönsuojelumääräysten tavoitteena ovat paikalliset olosuhteet huomioon ottaen ehkäistä ympäristön pilaantumista sekä poistaa ja vähentää pilaantumisesta aiheutuvia haittoja siten kuin ympäristönsuojelulain (86/2000) 1 luvussa on esitetty.

2 § Määräysten antaminen ja valvonta

PoSan ympäristö- ja terveyslautakunta on antanut nämä ympäristönsuojelumääräykset ympäristönsuojelulain (86/2000) 19 §:n nojalla.

Määräysten antamisoikeus: Pohjois-Satakunnan peruspalvelu-liikelaitoskuntayhtymän perussopimus 1.4.2009 § 14.

Ympäristönsuojelumääräysten noudattamista valvoo ympäristönsuojelulain 21 §:n mukaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Kankaanpään kaupungin sekä Honkajoen, Jämijärven, Karvian ja Siikaisten kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on Pohjois-Satakunnan peruspalvelu-liikelaitoskuntayhtymän (PoSan) ympäristö- ja terveyslautakunta.

Ympäristönsuojeluviranomainen voi siirtää sille näissä määräyksissä kuuluvaa ratkaisovaltaa alaiselleen viranhaltijalle.

3 § Määräysten soveltaminen ja suhde muihin määräyksiin

Määräykset ovat voimassa edellä lueteltujen Posan jäsenkuntien alueella.

Määräykset eivät koske ympäristönsuojelulain mukaan luvan- tai ilmoituksenvaraista toimintaa. Niiden osalta ympäristön pilaantumisen ehkäisyä ja torjuntaa koskevat määräykset annetaan ympäristöluvassa tai ilmoituksen perusteella tehtävässä päätöksessä. Määräykset eivät koske myöskään puolustusvoimien toimintaa.

Ympäristönsuojelumääräyksiä noudatetaan muiden kunnallisten määräysten rinnalla ja tarvittaessa samanaikaisesti.

4 § Määritelmiä

Taajaan rakennettu alue: Tarkoitetaan asemakaavoitettuja ja niiden lievealueita, suunnittelutarvealueita sekä muita erillisiä kylä- ja taaja-asutusalueita.

Pohjois-Satakunnan peruspalvelu-liikelaitoskuntayhtymä
Ympäristöpalvelut
Tapalankatu 20, 38700 Kankaanpää
Puh. (02) 577 30 (vaihde), Fax (02) 577 3432, www.eposa.fi
Y-tunnus 2205488-6

1(12)

(jatkuu)

Pohjavesialueita: Tarkoitetaan alueita, jotka on luokiteltu yhdyskunnan vedenhankinnan kannalta tärkeäksi I ja II-luokan pohjavesialueiksi. (Kuntakohtaiset kartat liitteenä.)

Vesistö: Tarkoitetaan järviä, lampia, jokia, puroja ja muita vastaavia avovesipintaisia vesialueita luonnollisine ja keinotekoisine osineen. Vesistönä tai sen osana ei pidetä ojaa, noroa tai sellaista vesiuomaa, jossa ei jatkuvasti virtaa vettä eikä lähettä tai tekolammikkoa.

Ranta-alue: Tarkoitetaan jokeen, järveen, lampeen tai vastaavaan vesistöön rajoittuvaa maa-aluetta, joka ulottuu 100 metrin etäisyydelle keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta mitattuna.

Jätevesi: Tarkoitetaan vesikäymälöistä, keittiöistä, pesutiloista ja niitä vastaavista tiloista ja laitteista peräisin olevaa sekä ominaisuuksiltaan ja koostumukseltaan vastaavaa muualta tulevaa jätevettä.

Harmaat vedet: Kiinteistöillä syntyvät pesuvedet, jotka eivät sisällä käymälävesiä.

LUKU 2 VESISTÖJEN JA POHJAVEDEN SUOJELU

5 § Talousjätevesien käsittely vesihuoltolaitoksen viemäriverkoston ulkopuolella

Talousjätevesien puhdistus- ja käsittelylaitteistojen rakentamisessa, sijoittamisessa, käytössä ja kunnossapidossa on sen lisäksi, mitä ympäristönsuojelulain (86/2000) 3a luvussa sekä valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkoston ulkopuolisilla alueilla (209/2011) ns. jätevesiasetuksessa säädetään, noudatettava näitä määräyksiä.

Jätevesien käsittelyjärjestelmä on mitoitettava jätevesiasetuksen (209/2011) liitteen 1 kohta 2 c mukaisesti.

Sijoitettaessa jätevesien maaperäkäsittelylaitteistoja sekä puhdistettujen jätevesien purkupaikkoja tulee noudattaa seuraavia etäisyyksiä:

KOHDE	VÄHIMMÄISETÄISYYS
Talousvesikaivo ja maalämpökaivo	20 – 50 m, maastosta ja maaperästä riippuen
Vesistö	20 – 30 m keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta
Tie, tontin raja	5 m
Suojakerros ylimmän pohjavedenkorkeuden yläpuolella	
- maasuodattamo	0,25 – 0,5 m
- maameyttämö	1 – 2 m

Mikäli saunarakennus sijaitsee lähempänä kuin 20 m rantaviivasta voidaan vähäiset pesuvedet, esim. kantovesi imeyttää vähimmäisetäisyyttä lähemmäksi ei kuitenkaan rakennuksen ja rantaviivan väliselle alueelle.

5.1 § Talousjätevesien johtaminen pohjavesialueilla

Pohjavesialueilla ei edes puhdistetun jäteveden imeyttäminen ole sallittua, vaan jätevedet on joko johdettava alueen ulkopuolelle tai kerättävä umpisäiliöön ja kuljetettava pohjavesialueelta pois.

(jatkuu)

5.2 § Talousvesien johtaminen ranta-alueilla ja muilla herkillä alueilla

Ranta-alueilla ja erityisen kuormittavilla kohteilla kuten yhteispuhdistamot, oppilaitosten, matkailualan tai muun elinkeinotoiminnan puhdistamot, joilla käsiteltävä jätevesi vastaa ominaisuuksiltaan ja koostumukseltaan asumisessa syntyvää jätevettä tulee jätevesien johtamisesta ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta verrattuna käsittelemättömään jäteveeteen vähentää seuraavasti:

- orgaaninen aines (BHK₇) 90 %
- kokonaisfosfori 85 %
- kokonaistyyppi 40 %

5.3 § Talousvesien johtaminen pohjavesialueiden ja rantavyöhykkeiden ulkopuolella

Pohjavesialueiden ja ranta-alueiden ulkopuolella tulee jätevesien ympäristöön johtamisesta aiheutuvaa kuormitusta verrattuna käsittelemättömään jäteveeteen vähentää seuraavasti:

- orgaaninen aines(BHK₇) 80 %
- kokonaisfosfori 70 %
- kokonaistyyppi 30 %

6 § Ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja vastaavien laitteiden pesu ja huolto sekä mattojen ja muiden tekstiilien pesu

Ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja vastaavien laitteiden pesu muilla kuin hiilivetyliuottimia sisältävillä pesuaineilla on sallittua, mikäli pesuvedet voidaan johtaa sadevesiviemäriin tai imeytää maahan siten, ettei niistä aiheudu haittaa naapureille tai ympäristö- tai terveystaitta.

Pohjavesialueella peseminen on sallittua ainoastaan tähän tarkoitukseen rakennetulla pesupaikalla, jossa pesuvedet on esikäsiteltävä hiekan- ja öljynerotuskaivossa ja johdettava alueen ulkopuolelle tai kerättävä umpisäiliöön ja kuljetettava pohjavesialueelta pois.

Ammattimainen tai laajamittainen ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja laitteiden pesu kiinteistöllä on sallittu ainoastaan tähän tarkoitukseen rakennetulla pesupaikalla, josta pesuvedet johdetaan hiekan- ja öljynerotuskaivon kautta jätevesiviemäriin tai muuhun asianmukaiseen käsittelyyn.

Ranta-alueella olevalla kiinteistöllä ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja vastaavien laitteiden pesussa syntyviä jätevesiä ei saa johtaa suoraan vesistöön.

Mattojen, tekstiilien ja muiden vastaavien pesu tulee järjestää siten, että pesuvedet eivät joudu suoraan vesistöön.

LUKU 3 JÄTTEET JA KEMIKAALIT

7 § Jätteiden ja kemikaalien käsittely

Kiinteistön jätehuollon järjestämisestä koskevat yksityiskohtaiset määräykset annetaan Kankaanpään kaupungin sekä Honkajoen, Jämijärven, Karvian ja Siikaisten kunnan yleisissä jätehuoltomääräyksissä.

Ympäristölle vaarallisten kemikaalien ja ongelmajätteiden, kuten esimerkiksi öljyjen, maalien, torjunta-aineiden ja liuottimien varastointi ja säilytys tulee järjestää kiinteistöllä siten, että niiden pääsy maaperään, pohjaveteen tai muuhun ympäristöön on estetty.

Pohjavesialueilla ja ranta-alueilla maalämmön ja vesistöä otettavan lämmön käyttönotossa on varmistuttava siitä, ettei putkistoissa johdettava aine ole terveydelle tai ympäristölle vaarallista.

Lietelantaa, kuivikelantaa, virtsaa tai puristenestettä ei saa levittää pohjavesialueella. Kuivikelantaa voi levittää pohjavesialueen muodostumisalueen reunavyöhykealueella, huomioiden kuitenkin etäisyysvaatimukset lähimpään kaivoon tai muuhun pohjavedenottamoon.

8 § Lumen vastaanottoaikat

Lumen vastaanottoaikkaa ei saa sijoittaa pohjavesialueelle, ranta-alueelle eikä vesistöön.

Lumen vastaanottoaikka ja piha-alueiden lumen läjitys tai vastaavat on sijoitettava ja niitä on hoidettava siten, ettei toiminnasta aiheudu ympäristön pilaantumista, roskaantumista, kohtuutonta haittaa asutukselle tai muulle maankäytölle ja etteivät sulamisvedet aiheuta vettymishaittaa naapurikiinteistöille.

Lumen vastaanottoaikan ja keräysalueen käyttäjän / haltijan tulee huolehtia alueen siivoamisesta välittömästi lumien sulamisen jälkeen.

9 § Rakennus- ja purkujäte

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 139 §:n toisen momentin mukaista purkamislupaa tai ilmoitusta edellyttävässä rakennusten purkutyössä syntyvien jätteiden laadusta, määrästä ja toimituspaikasta tulee antaa kirjallinen tieto PoSan ympäristöpalveluun.

10 § Öljysäiliöiden sijoittaminen pohjavesialueella

Näiden määräysten 4 §:n mukaisilla pohjavesialueilla kiinteistöjen öljysäiliöt on sijoitettava maan päälle tiiviisiin suoja-altaisiin tai säiliöiden on oltava vuodonilmaisujärjestelmällä varustettuja kaksoisvaippasäiliöitä. Suoja-altaan tilavuuden tulee olla vähintään yhtä suuri kuin siihen sijoitettavan säiliön tilavuus. Säiliöt on varustettava ylitäytön estolaittein.

Edellä oleva koskee myös kiinteistöllä olevaa polttoaine- tai muuta kemikaalisäiliötä, mikäli ei toisin sallita.

Kiinteistön haltijan tai omistajan, alueen käyttäjän, toiminnan harjoittajan tai järjestäjän on pyydettyessä annettava PoSan ympäristöpalveluun valvontaa varten tarpeelliset tiedot kiinteistöllä sijaitsevista öljysäiliöistä ja putkistoista, niiden kunnosta ja tarkastuksista sekä uusien säiliöiden asentamisesta ja vanhojen säiliöiden poistosta.

11 § Käytöstä poistettavan säiliön käsittely

Kiinteistön tai säiliön omistaja tai haltija on velvollinen huolehtimaan siitä, että kiinteistöllä sijaitsevat maanalaiset ja maanpäälliset öljy- ja polttoainesäiliöt sekä muut kemikaalisäiliöt sekä niiden putkistot poistetaan kiinteistöltä, kun niitä ei enää käytetä. Samalla tulee säiliöt puhdistaa asianmukaisesti ja tarkastaa mahdolliset vuodot.

Säiliöiden aiheuttamista vuodoista tulee välittömästi ilmoittaa pelastus- ja ympäristönsuojeluviranomaisille.

PoSan ympäristö- ja terveyslautakunta voi yksittäistapauksessa hakemuksesta myöntää poikkeuksen velvollisuudesta poistaa käytöstä poistettu säiliö maaperästä, mikäli poistaminen on teknisesti hyvin vaikeaa tai siitä aiheutuu vahinkoa muulle omaisuudelle. Poikkeuksen myöntäminen edellyttää myös, ettei siitä aiheudu pohjaveden tai maaperän pilaantumisvaaraa.

Velvollisuus poistaa säiliö ja siihen liittyvät putkistot koskee näiden ympäristönsuojelumääräysten voimaantulon jälkeen käytöstä poistettavia säiliöjärjestelmiä. Kiinteistön haltijan vaihtuessa haltijan on annettava tarkka tieto maaperään jätetystä säiliöstä uudelle haltijalle.

LUKU 4 ILMANSUOJELU JA PÖLYN TORJUNTA

12 § Haju- ja savukaasupäästöt

Kiinteistökohtaisten lämmitysjärjestelmien polttolaitteita tulee säätää, käyttää ja huoltaa siten, ettei poltosta aiheudu haittaa terveydelle tai yleiselle viihtyvyydelle.

Taajaan rakennetulla alueella rakennuksen savukaasupäästöjen tai muiden päästöjen päästökorkeus ja ilmanpoistolaitteiston sijoitus on toteutettava siten, ettei savu- ja poistokaasujen leviäminen ympäristöön normaaleissa sää- ja käyttöolosuhteissa aiheuta terveyshaittaa, vahinkoa tai haittaa lähikiinteistölle tai niiden käytölle eikä muutakaan ympäristön pilaantumista.

Jätteiden polttoa koskevista kielloista, rajoituksista ja haitantorjunnasta säädetään kunnan jätehuoltomääräyksissä.

13 § Kunnostus- ja puhtaanapitotyöt

Kulkuväylien ja muiden alueiden kunnossa- ja puhtaanapitotyön aiheuttama pölyäminen on taajamassa estettävä esimerkiksi kostuttamalla tarvittaessa kunnossapidettävät väylät ja muut alueet. Kulkuväyliltä ja muilta alueilta poistettu hiekoitushiekka tulee varastoida niin, että siitä ei aiheudu haittaa ympäristölle.

Lehtipuhaltimien ja vastaavien pölyä levittävien käsikäyttöisten laitteiden käyttö hiekoitushiekan poistamiseen ja muuhun pölyä levittävään toimintaan on kielletty.

Hiekoitushiekan huuhtelevaaminen viemäriin on kielletty.

Rakennusten julkisivujen ja ulkotiloissa suoritettavien rakenteiden tai esineiden hiekkapuhallus- ja muiden mahdollisesti häiritsevää aiheuttavien töiden yhteydessä tulee riittävällä suojauksella huolehtia siitä, että toiminnasta aiheutuva melu, pöly, liuotainainehöyryt tai muut vastaavat päästöt eivät aiheuta ympäristön pilaantumista, haittaa terveydelle tai yleiselle viihtyvyydelle tai vahinkoa naapurikiinteistölle tai muulle omaisuudelle.

LUKU 5 MELUN TORJUNTA

14 § Ympäristönsuojelulain 60 §:n mukaista ilmoitusta edellyttävät toiminnot ja tapahtumat

Erityisen häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toimenpiteestä tai tapahtumasta tulee tehdä ympäristönsuojelulain 60 §:n mukainen ilmoitus PoSan ympäristöpalveluun vähintään 30 vuorokautta ennen toimenpiteeseen ryhtymistä tai toiminnan aloittamista.

Ilmoitusta ei tarvitse tehdä seuraavista toiminnoista:

- ilotulitus,
- lentonäytöksestä, tilapäisestä yleisölennätyksestä tai muusta lyhytaikaisesta näytöstapahtumasta,
- äänenvahvistimien ja äänentoistolaitteiden tilapäisestä käytöstä yleisötilaisuuksissa ja muissa tilapäisissä tapahtumissa toreilla, urheilukentillä tai muualla yleisön käyttöön tarkoitettulla tai soveltuvalla paikalla kello 09–22 välisenä aikana lukuun ottamatta ulkoilmakonserteja,
- äänentoistolaitteiden käytöstä kello 07–22 mainos- tai vastaavassa tarkoituksessa,

Pohjois-Satakunnan peruspalvelu-liikelaitoskuntayhtymä
Ympäristöpalvelut
Tapalankatu 20, 38700 Kankaanpää
Puh. (02) 577 30 (vaihe), Fax (02) 577 3432, www.eposa.fi
Y-tunnus 2205488-6

5(12)

(jatkuu)

KUNNALLISET YMPÄRISTÖNSUOJELUMÄÄRÄYKSET

6 (7)

- tavanomaisesta rakennus- ja purkutyöstä, korjauksesta tai kunnossapidosta, jota tehdään arkisin maanantaista perjantaihin klo 07–22, taajaan rakennettujen alueiden ulkopuolella maanantaista sunnuntaihin 07–22
- yksityistilaisuuksista kuten häistä tai muista vastaavista tilaisuuksista.

15 § Yleisötilaisuuksien meluntorjunta

Yleisötilaisuuksien ja muiden tilapäisten tapahtumien järjestäjien tulee ennakkoon huolehtia siitä, että äänentoistolaitteiden suuntaus ja äänentoistovahvistimien säädöt on toteutettu siten, että niiden käyttö häiritsee lähiasukkaita mahdollisimman vähän.

Yleisötilaisuuksien ja muiden tilapäisten tapahtumien järjestäjien on tiedotettava tapahtumasta sen vaikutuspiirissä oleville asukkaille.

16 § Erityisen häiritsevää melua aiheuttavien koneiden, laitteiden ja työvaiheiden rajoittaminen

Taajaan rakennetulla alueella on erityisen häiritsevää melua aiheuttavien koneiden ja laitteiden, kuten esimerkiksi iskuvasaran, sirkkelin, kulmahiomakoneen, lehtipuhaltimen, ruohonleikkurin tai moottorisahan käyttäminen sekä häiritsevää melua aiheuttavien toimintojen suorittaminen kielletty yöaikaan kello 22.00 - 7.00.

Erityisen häiritsevää melua aiheuttavien koneiden ja laitteiden käyttö on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi.

Määräyksen aikarajoitus ei koske:

- maa- ja metsätalouselinkeinon harjoittamisen vuoksi välttämätöntä tilapäistä ja lyhytaikaista häiritsevää melua aiheuttavaa toimintaa, ja
- liikenneväylien sekä yhdyskuntateknisten laitteiden kunnossapitotyötä, mikäli työn suorittamista on liikenneturvallisuuden, liikenteen sujuvuuden tai muusta perustellusta syystä pidettävä välttämättömänä.

LUKU 6 MUUT MÄÄRÄYKSET

17 § Yleinen velvollisuus antaa valvontaa varten tarpeellisia tietoja

Kiinteistön haltijan tai omistajan, alueen käyttäjän, toiminnanharjoittajan tai tilaisuuden järjestäjän on pyydettyäessä annettava kunnan valvontaviranomaiselle valvontaa varten tarpeelliset tiedot ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta sekä toimenpiteistä, laitteista ja suunnitelmista, joilla on tarkoituksena ehkäistä ja torjua ympäristön pilaantumista siten kuin näissä määräyksissä erikseen säädetään.

18 § Poikkeaminen ympäristönsuojelumääräyksistä

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi erityisestä syystä myöntää hakemuksesta yksittäistapauksessa luvan poiketa näistä määräyksistä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi myös erityistapauksissa määrätä näitä ympäristönsuojelumääräyksiä poikkeavia määräyksiä.

19 § Seuraamukset ympäristönsuojelumääräysten rikkomisesta tai laiminlyönnistä

Ympäristönsuojelumääräysten rikkomisen tai laiminlyönnin seuraamuksista ja pakkokeinoista säädetään ympäristönsuojelulain 13 luvussa ja 15 luvun 116 §:ssä.

20 § Ympäristönsuojelumääräysten voimaantulo

Nämä ympäristönsuojelumääräykset tulevat voimaan 1 päivänä helmikuuta 2012. Näillä määräyksellä kumoutuvat PoSan ympäristö- ja terveyslautakunnan 4.11.2010 hyväksymät ympäristönsuojelumääräykset.

(jatkuu)

Liitteet

Karttaliitteet PoSan jäsenkuntien luokitelluista pohjavesialueista

Karvian kunta

RAKENNUSJÄRJESTYS

(jatkuu)

KARVIAN KUNNAN RAKENNUSJÄRJESTYS

Kunnanvaltuusto hyväksynyt
Voimaantulo

29/1/2003 § 10
Päätöksen lainvoimaisuudesta

1. SOVELTAMISALA JA VIRANOMAISET**1.1 Soveltamisala**

Maankäyttö- ja rakennuslaissa ja -asetuksessa olevien sekä muiden maan käyttämistä ja rakentamista koskevien säännösten ja määräysten lisäksi on Karvian kunnassa noudatettava tämän rakennusjärjestyksen määräyksiä, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa, asemakaavassa tai Suomen rakentamismääräyskokoelmassa ei ole asiasta toisin määrätty (MRL 14 § 4 mom.).

1.2 Rakennusvalvontaviranomainen

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen on rakennuslautakunta. Sen alaisena toimii rakennustarkastaja. Päätösvallan siirtämisestä määrätään johtosäännössä.

1.3 Ympäristöviranomainen

Kankaanpään kansanterveystyön kuntayhtymä.

2. LUPAJÄRJESTELMÄT

Rakennuksen rakentamiseen on haettava rakennuslupa.

2.1 Talousrakennuksen luvan-/ilmoituksenvaraisuus**Luvan/ilmoituksen tarve**

Lupamenettelyn asemasta jo olevaan asuntoon kuuluvan tai maatalouden harjoittamisen kannalta tarpeellisen, yksinkertaisen, enintään 100 m²:n suuruisen lämpöeristämättömän muun talousrakennuksen kuin saunan rakentamiseen asemakaava- ja ranta-alueen ulkopuolella sovelletaan ilmoitusmenettelyä. Kuitenkin rakennuslupa on haettava kaikkiin tulisijallisiin rakennuksiin.

2.2 Toimenpiteiden luvan-/ilmoituksenvaraisuus

Maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n ja asetuksen 62 ja 63 §:n nojalla määrätään toimenpideluvan hakemisesta tai ilmoitusmenettelyn soveltamisesta kunnan eri osa-alueilla seuraavasti, kun hanke on vähäisempi kuin rakennus:

RAKENNUSJÄRJESTYS

3 (11)

TOIMENPIDELUPA HAETTAVA	T
ILMOITUS TEHTÄVÄ	I
Asemakaava-alueet	1
Haja-asutusalue	2

TOIMENPIDE	1	2
1) Rakennelma (rakentaminen)		
Katos, enintään 30 m ²	T	I
Vaja, enintään 20 m ²	T	I
Kioski, enintään 10 m ²	T	T
Käymälä	T	I
Esiintymislava tai muu vastaava rakennelma	T	I
2) Yleisörakennelma (perustaminen tai rakentaminen)		
Kokoontumispaikka, urheilupaikka	I	T
Asuntovaunualue tai vastaava	T	T
Katsomo, yleisötelta tai vastaava	I	I
3) Liikuteltava laite		
Asuntovaunun tai -laivan tai vastaavan pitäminen paikallaan sellaista käyttöä varten, joka ei liity tavanomaiseen retkeilyyn tai veneilyyn	T	T
4) Erillislaitte (rakentaminen)		
Suurehko antenni, masto, piippu, suurehko valaisinpylväs tai vastaava, max 30 metriä	T	I
Hiihtohissi, muistomerkki, tuulivoimala, tai vastaava	T	I
Lantala, rehusiilo, varastosäiliö > 200 m ³	T	T
5) Vesirajalaitte (rakentaminen)		
Suurehkon laiturin rakentaminen	I	I
Muu vesirajaa muuttava tai siihen olennaisesti vaikuttava rakennelma, kanava, aallonmurtaja tai vastaava	I	I
6) Säilytys tai varastointialue (järjestäminen)		
Muusta alueesta erotettu suurehko varastointi- tai pysäköinti alue taikka tällaiseen verrattava alue	T	T
7) Julkisivutoimenpide		
Rakennuksen julkisivun tai kattomuodon muuttaminen	T	I
Ulkoverhouksen- ja katteen rakennusaineen tai väriytyksen muuttaminen	I	I

Katukuvaan vaikuttavan markiisin asettaminen	T	I
Ikkunajaon muuttaminen	T	I
8) Mainostoimenpide		
Muun kuin luonnonsuojelulaissa säädetyn rakennelman, tekstin tai kuvan asettaminen ulkosalle mainos- tai muussa kaupallisessa tarkoituksessa taikka ikkunaa peittävän mainoksen pysyvä tai pitkäaikainen asettaminen	T	I
Myynti-, tiedotus- tai mainoslaitteen sijoittaminen	T	I
9) Aitaaminen		
Rakennettuun ympäristöön liittyvä kiinteä aita tai kadun reunusmuuri	I	
10) Kuntakuvajärjestely		
Muut kunta- tai ympäristökuvaan merkittävästi ja pitkäaikaisesti vaikuttavat järjestelyt ja muutokset	T	I

Toimenpidelupaa tai ilmoitusta ei tarvita:

- Tavanomaiseen ulkoiluun ja retkeilyyn liittyvien rakennelmien tekeminen asemakaava-alueen ulkopuolella (laavut, kodat, nuotiopaikat tms. enint. 10 m²).
- Koko kunnan alueelle rakennettavat leikkimökit, kasvihuoneet, grillikatokset, vajat tai muut vastaavat, joiden pinta-ala on enintään 10 m².
- Tilapäisesti paikallaan pidettävä yleisöteltta tai vastaava.

Sellaiset pihamaan rakenteet ja laitteet, jotka eivät edellytä lupa- tai ilmoitusmenettelyä, on kuitenkin rakennettava säädösten ja määräysten mukaiselle etäisyydelle naapurin rajasta ja rakennuksista, niiden on sopeuduttava ympäristöön eikä niistä saa aiheutua naapurille kohtuutonta haittaa.

Ilmoitukseen on liitettävä tarpeellinen selvitys toimenpiteen laajuudesta ja laadusta.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tulee ilmoituksen sijasta edellyttää rakennus- tai toimenpideluvan hakemista, jos se yleisen edun tai naapurien oikeusturvan kannalta on tarpeen (MRL 129 § 2 mom.).

Rakentamiseen tai muuhun toimenpiteeseen voidaan ryhtyä, jollei rakennusvalvontaviranomainen 14 päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta ole edellyttänyt luvan hakemista ilmoitettuun hankkeeseen (MRL 129 § 2 mom.). Ilmoitus raukeaa, ellei toimenpidettä ole aloitettu ja saatettu loppuun kolmen vuoden kuluessa.

3. RAKENTAMISEN SIOJITTUMINEN JA YMPÄRISTÖN HUOMIOON OTTAMINEN

3.1 Sijoittuminen

Etäisyydet

Rakennuksen etäisyyden rakennuspaikan rajasta tulee olla yhtä suuri kuin rakennuksen korkeus kuitenkin vähintään 5 metriä ja naapurin rakennuksesta vähintään 10 metriä.

Rakennuksen etäisyys yksityisen tien keskiviivasta vähintään 12 metriä, paikallisten keskiviivasta 12 metriä ja maantien keskiviivasta 20 metriä.

Rakennusten sijoittelut ja pihamaajärjestelyt pitää teiden varsilla tehdä siten, että rakennuspaikalle syntyy riittävästi oleskeluun tarkoitettua, melulta suojattua aluetta.

3.2 Rakennusten soveltuminen rakennettuun ympäristöön ja maisemaan (MRL 117 §)

Maisema ja luonnonympäristö

Rakennusten sijainnin rakennuspaikalla tulee olla sellainen, että maiseman luonnonmukaisuus mahdollisuuksien mukaan säilyy.

Haja-asutusalueella rakennukset tulisi sijoittaa perinteistä tapaa noudattaen.

Maisemallisesti merkittävillä peltoalueilla rakentaminen tulee sijoittaa mahdollisuuksien mukaan olemassa olevien pihapiirien ja metsäsaarekkeiden tuntumaan. Rakentamisessa on mahdollisuuksien mukaan säilytettävä rakennuspaikan luonnonmukaisuus sekä säästettävä arvokkaita kasvillisuuden reunavyöhykkeitä, luonnon merkittäviä kauneusarvoja ja erikoisia luonnonesiintymiä kuten siirtolohkareita, kauniita yksittäispuita, jne.

Rakennettaessa avoimeen maastoon tulee erityistä huomiota kiinnittää rakennuksen korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja väritykseen.

Rakennuspaikka tulee tarvittaessa sopivin istutuksin liittää ympäröivään maisemaan.

Rakennustyön yhteydessä vaurioitunut tai muuten ympäristöä rumentava osa pihamaasta on istutuksin ja alueen käyttöön liittyvin järjestelyin saatettava kokonaisuuteen sopivaan asuun.

Oleva rakennuskanta

Rakennettaessa olevien rakennusten yhteyteen on rakentamisen sovelluttava noudatettuun rakennustapaan ja olemassa olevaan rakennuskantaan sijoituksen, koon, muodon, ulkomateriaalien, värityksen sekä julkisivun jäsentelyn osalta. Rakennuspaikalla rakennusten tulee muodostaa ympäristökuvultaan / kuntakuvultaan sopuuhainen kokonaisuus. Rakentamisessa ja purkamisessa on huolehdittava siitä ettei historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaita rakennuksia tai kuntakuvaa turmella. (MRL 118 §)

3.3 Ympäristön hoito ja valvonta

Ympäristön hoito

Rakennettu ympäristö on pidettävä rakennusluvan mukaisessa käytössä ja siistissä kunnossa (MRL 167 § 1 mom.).

Ympäristöön olennaisesti vaikuttavien ulkovarastojen, kompostointi- tai jättesäiliöiden tai -katosten ympärille on tarvittaessa istutettava näkösuoja tai rakennettava aita (MRL 169 §).

Ympäristön valvonta

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen suorittaa maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua ympäristön hoidon valvontaa mm. pitämällä tarvittaessa katselmuksia päättäminään ajankohtina.

Katselmuksen ajankohdista ja alueista on ilmoitettava kiinteistönomistajille ja haltijoille rakennusvalvontaviranomaisen päättämällä tavalla.

3.4 Aitaaminen

Aidan tulee materiaaliltaan, korkeudeltaan ja muulta ulkoasultaan soveltua ympäristöön.

Katua tai muuta yleistä aluetta vastassa oleva kiinteä aita on tehtävä kokonaan tontin tai rakennuspaikan puolelle. Aita on tehtävä niin, ettei siitä aiheudu haittaa liikenteelle. Liikenneturvallisuuden parantamiseksi tulee risteysalueen näkemäalue pitää vapaana omistajan toimesta.

Tonttien tai rakennuspaikkojen väliseen aitaan tulee olla rajanaapurin lupa tai suostumus. Aidan rakentajan/haltijan tulee myös huolehtia sen kunnossapidämisestä.

Tontille tai rakennuspaikalle rakennettava aita, ellei sitä sijoiteta rajalle, tulee sijoittaa siten, että se on piha-alueiden järjestelyjen kannalta tarkoituksenmukainen ja huollettavissa.

3.5 Piha-alue / pihamaa

Rakennuspaikan kuivana pito

Rakennuspaikka tulee salaojittaa riittävään syvyyteen. Sade- ja sulamisvesien haitaton johtaminen on järjestettävä. Pinta- ja kuivatusvesiä ei saa johtaa jätevesiviemäriin.

Pihamaan korkeusasema

Pihamaan korkeusaseman tulee sopeutua ympäristön korkeusasemiin.

Uudis- ja lisärakentamisen yhteydessä pihamaa tulee suunnitella ja toteuttaa niin, ettei rakentamisella lisätä pinta- ja sadevesien valumista tontin rajan yli naapurin puolelle.

Liikennejärjestelyt

Liittymässä katuun tai tiehen sekä rakennuspaikan sisäisissä järjestelyissä on otettava huomioon liikenneturvallisuus. Omakotitonteilla saa olla yksi liittymä ja muilla tonteilla enintään kaksi. Asuntoalueilla liittymä enintään 6 m muilla alueilla enintään 12 m.

Uuden liittymän rakentamiseen on lisäksi saatava tienpitäjän lupa.

Maanalaiset johdot ja rakenteet

Rakennuspaikalla ja sen läheisyydessä käytössä olevat maanalaiset johdot ja rakenteet on suunnittelun yhteydessä selvitettävä.

Tontin rajan ylittäminen

Mikäli rakennus tai rakennelma saadaan rakentaa tontin kadunpuoleiseen rajaan kiinni on maanpinnan ala – ja yläpuolisten rakenteiden ulottumiselle tontin rajan yli saatava yleisen alueen omistajan lupa.

Ylityksistä ei saa aiheutua haittaa kadun tai muun yleisen alueen käytölle.

3.6 Osoitmerkintä

Mikäli rakennus ei ulotu katuun, muuhun liikenneväylään tai tontin sisäiseen liikennealueeseen taikka sen välittömään läheisyyteen, osoitenumero tai sen osoittava ohjaus on sijoitettava kiinteistölle johtavan ajoväylän alkupäähän.

Yhtenäisen osoitenumeroinnin on oltava toteutettuna viimeistään rakennuksen käyttöönottotarkastuksessa.

4. RAKENTAMINEN ASEMAKAAVA-ALUEEN ULKOPUOLELLA

4.1 Rakennuspaikka

Sen lisäksi, mitä rakennuspaikalle asetettavista vähimmäisvaatimuksista on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain 116 §:ssä, on rakennuspaikan pinta-alan oltava vähintään 3 000 m².

Uudestaan rakentaminen, peruskorjaus ja vähäinen lisärakentaminen saadaan suorittaa sen estämättä mitä edellä tässä pykälässä on määrätty, jos rakennuspaikka pysyy samana.

Vesistön rannalla olevan rakennuspaikan vesistöön rajoittuvan rantaviivan pituuden tulee olla vähintään 50 metriä.

Tämän pykälän määräyksiä ei sovelleta alueella, jolla on voimassa rakennuskielto asemakaavan laatimista varten.

4.2 Rakentamisen määrä

Rakennuspaikalle saa rakentaa yhden enintään kaksikerroksisen kaksiasuntoisen asuinrakennuksen.

Rakennuspaikalle saa lisäksi rakentaa sen käyttötarkoitukseen liittyviä talousrakennuksia.

Maatalouskäytössä olevalle maatilalle saa, sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, rakentaa talouskeskuksen yhteyteen enintään kaksi asuinrakennusta, jotka sisältävät enintään kolme asuinhuoneistoa.

Rakennuspaikalle rakennettavaksi sallittu kerrosala saa olla enintään 15 % rakennuspaikan pinta-alasta.

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä on rakennusten tai asuntojen lukumäärästä määrätty, rakennusvalvontaviranomainen voi antaa luvan rakentaa maatalouskäytössä olevan maatilain talouskeskuksen yhteyteen siihen sopeutuvia maatilamatkailua palvelevia rakennuksia.

Rakentaminen kellariin ja ullakolle

Asemakaava-alueen ulkopuolella voidaan sallia rakennuksen pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaisten tilojen sijoittaminen maanpinnan alapuolelle tai ullakolle, mikäli se ottaen huomioon rakennus ja sen käyttötarkoitus sekä soveltuminen rakennettuun ympäristöön on mahdollista.

5. RAKENTAMINEN RANTA-ALUEELLE

5.1 Rakentamisen sijoittuminen ja sopeuttaminen ympäristöön ranta-alueella

Rakennettaessa ranta-alueille tulee erityistä huomiota kiinnittää rakennusten korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja värikyseen. Rakennukset tulee yleensä sijoittaa harja rannan suuntaisena.

Rakennuspaikalla tulee rantavyöhykkeen kasvillisuus pääosin säilyttää ja vain harventaminen on sallittua.

Rakennuksen etäisyyden rantaviivasta ja sijainnin rakennuspaikalla tulee olla sellainen, että maiseman luonnonmukaisuus mahdollisuuksien mukaan säilyy. Muun kuin saunarakennuksen etäisyyden keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee kuitenkin, mikäli edellä olevasta vaatimuksesta ei muuta johdu, olla vähintään 30 metriä. Asunnon tai loma-asunnon alimman lattiatason oltava vähintään 1 metriä ylävesirajaa korkeammalla, Karvianjärvellä 0,5 m.

Saunarakennuksen, jonka pohjapinta-ala on enintään 20 m², saa rakentaa edellä mainittua metrimäärää lähemmäksi rantaviivaa. Sen etäisyyden edellä mainitulla tavalla laskettavasta rantaviivasta tulee olla kuitenkin vähintään 15 metriä.

5.2 Rakentamisen määrä ranta-alueella

Ranta-alueella rakennuspaikalla saa olla enintään yksi yksiasuntoinen yksikerroksinen loma-asunto, jonka kerrosala saa olla enintään 80 m². Saunarakennuksen kerrosala saa olla enintään 20 m² ja talousrakennusten yhteensä enintään 40 m².

6. VESIHUOLLON JÄRJESTÄMINEN JA POHJAVESIALUEILLA RAKENTAMINEN

Talousveden riittävyys

Asuinrakennusta varten tulee olla riittävästi laadultaan soveltuvaa talousvettä. Talousveden laatu on varmistettava vesinäyttein.

Jätevesien käsittely

Jätevedet kunnan omistaman vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella on johdettava kunnalliseen viemäriin. Jätevedet on käsiteltävä ympäristönsuojelulain 103 §:n ja 18 §:n sekä kunnan ympäristöviranomaisen antamien määräysten mukaisesti. Selvitys ja suunnitelmat jätevesien käsittelyjärjestelmästä tulee liittää lupa-asiakirjoihin. Tärkeillä pohjavesialueilla ja rantavyöhykkeellä jätevedet on johdettava aina tiiviiseen umpikaivo/-säiliöön. Luokitelluilla tärkeillä pohjavesialueilla öljy- ja polttoainesäiliöt sekä muut vaarallisten aineiden säiliöt ja varastot tulee sijoittaa maan päälle ja varustaa katollisella suoja-altaalla.

7. HYVÄ KORJAUSTAPA

Rakennuksen korjaamisessa on otettava huomioon kunkin rakennuksen ominaispiirteet, eikä korjaaminen saa ilman erityisiä perusteita johtaa tyyllillisesti alkuperäisestä rakennuksesta poikkeavaan lopputulokseen.

8. RAKENNUSTYÖN AIKAISET JÄRJESTELYT

Maisemallisesti arvokkaat puut ja merkittävät luonnontilaiset tontinosat tulee suojata työmaa-aikana huolellisesti. Rakennusvalvontaviranomainen voi edellyttää lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä tai rakennustyötä valvottaessa rakentajaa laatimaan tarvittavan suojaussuunnitelman.

9. JÄTEHUOLTO

Kiinteistöjen jätehuolto tulee järjestää kunnallisten jätehuoltomääräysten edellyttämällä tavalla. Karvian kunnan jätehuolto on järjestetty sopimusperusteisesti. Jokaisen kiinteistön on liityttävä järjestettyyn jätehuoltoon. Kiinteistöt on varustettava jätehuoltomääräysten vaatimin varustein ja laittein. Jätehuoltomääräysten mukaisten varusteiden tarkastuksesta muun valvontatyön ohella sekä neuvonnasta vastaa rakennusvalvontaviranomainen.

10. MÄÄRÄYSTEN VALVONTA, NOUDATTAMINEN, POIKKEAMINEN

10.1 Määräysten valvonta

Rakennusvalvontaviranomainen pitää katselmuksia, joissa valvotaan tämän rakennusjärjestyksen noudattamista.

10.2 Määräyksistä poikkeaminen

Rakennuslautakunta voi poiketa tämän rakennusjärjestyksen määräyksestä, jollei se merkitse määräyksen tavoitteen olennaista syrjäyttämistä. (MRL 171 ja 175 §).

Kun poiketaan rakennuspaikan vähimmäiskokoa, rakentamisen määrää tai etäisyyksiä koskevista määräyksistä rannoilla, lupa voidaan myöntää, mikäli rakentaminen ei vaikeuta kaavoitusta. Ennen asian ratkaisemista on hankittava kunnanhallituksen tai, jos lausunnon antaminen on annettu muun viranomaisen tehtäväksi, tämän lausunto.

10.3 Voimaantulo

Tällä rakennusjärjestyksellä kumotaan Karvian kunnan huhtikuun 16. päivänä 1992 hyväksytty rakennusjärjestys.

MAANKÄYTTÖÄ JA RAKENTAMISTA OHJAAVAT SÄÄNNÖKSET JA KAAVAT

VALTAKUNNALLISET

- Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä -asetus
- Muu maankäyttöä ja rakentamista koskeva lainsäädäntö
- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet
- Suomen rakentamismääräyskokoelma

MAAKUNNALLISET

- Maakuntakaava

PAIKALLISET

- Yleiskaava
- Asemakaava
- Rakennusjärjestys
- Rakentamistapaohjeet

RAKENTAMISEN JA MUIDEN TOIMENPITEIDEN LUVANVARAISUUS

RAKENNUSLUPA (MRL 125 §)

- Rakennuksen rakentamiseen
- Rakennuksen laajentamiseen
- Käyttötarkoituksen muutokseen
- Merkittäviin muutostöihin

TOIMENPIDELUPA (MRL 126§, MRA 62 ja 63§)

- Säädetyn edellytyksin ja rajoituksin sellaisen rakennelman tai laitoksen, jota ei ole pidettävä rakennuksena, pystyttämiseen tai sijoittamiseen taikka rakennuksen ulkoasun tai tilajärjestelyn muuttamiseen
- Rakennusjärjestyksen kohdassa 2 on tarkemmin määritelty toimenpiteet, jotka tarvitsevat toimenpideluvan

RAKENNUKSEN PURKAMISLUPA (MRL 127§)

- Rakennuksen purkamiseen, lukuun ottamatta talousrakennusta tai muuta siihen verrattavaa vähäistä rakennusta, asemakaava-alueella, eräillä rakennuskieltoalueilla ja yleiskaavassa määrätyillä alueilla
- Rakennuksista, jotka eivät tarvitse purkamislupaa on tehtävä kirjallinen ilmoitus

MAISEMATYÖLUPA (MRL 128 §)

- Maisemaa muuttava maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa.
- Asemakaava-alueella, eräillä rakennuskieltoalueilla ja yleiskaavassa määrätyillä alueilla.

ILMOITUS RAKENNUSTOIMENPITEESTÄ (MRL 129 §)

- Ilmoituksenvaraiset toimenpiteet on luetteloitu rakennusjärjestyksen kodassa 2.